

CAPUT XI.

De podagra.

PODAGRA illorum hominum, qui plus fati-
genio indulserunt, plerumque morbus est;
in quo Natura ex onusto corpore id, quod sibi
inimicum est & noxium, in articulos protrudere nititur. Est itaque pro morbi liberatione potius, quam pro ipso morbo, habenda haec affectio; unde magnopere cavere ac providere oportet, ut effectum fortiatur iste conatus. Minime igitur mitigandus est quibusvis medicamentis externis dolor. Si hoc enim tentetur, in partes vitales puncto temporis transit humor morbidus, & de vita maxime periclitatur aeger; documento sane insigni ad subtilissimum quemdam & actuosissimum liquorem, qualis est nervorum succus, turbidum hunc in corpore motum pertinere. Sin forte ignea colluvies ista intempestive retrocedat, totis viribus contendendum est, ut in partem, quam prius occupaverat, revertatur. Id efficiunt sanguinis missio; cathartica calidiora, quae non vehementer ventrem moveant; medicamenta cordi utilia; maxime vero vesicatoria membris imposita, habita semper loci affecti ratione. Nihil enim optabilius est, quam ut partibus externis, quas jam tenuit, per dies bene multos salutare id malum insidat; quia
dis-

difficiliter ejicitur ex corporis interioribus novus hospes, ac semel admiffus male partam possessionem ingratis tuetur: ut recte fortasse dici possit, solam podagram podagrae mederi.

SEDES hujus morbi sunt ipsa articulorum vincula; & tendines musculorum, qui motibus eorum inserviunt; cum membranis, quae ossa circumvestiunt. In has partes delapsus succus vitiosus acrimonia sua graviter pungit & vellicat; hinc oritur inflammatio, & transfundantibus ex minimis arteriarum & nervorum ramusculis liquoribus tenuissimis, fit tumor dolorem afferens. Dolore enim pro instrumento utitur Natura; qui, quo acrior est, eo breviori tempore & tutius munere suo fungitur. Nonnunquam enim, quasi officium detrectans, lente id agit; & pro vario corporis habitu, perinde ac si medicinam suam divideret, in plures dies cruciatum protrahit. Subsidente autem tumore, effusi humoris pars, quae per cutis meatus exire non potuit (& exigua sane ejus portio hac via exhalatur) in venas & lymphae canales absorbetur: dum id, quod crassissimum est, membranis adhaeret; & singulis doloris circuitibus cumulatus, interdum in duritiem quasi cretaceam concrefcit, sensimque articulos opplet & contundit.

QUOD ad remedia spectat, alia esse debent in ipsa accessione, alia extra illam. Quietem corpori impetrat ipsa ad motum impotentia. Victus, si febris adsit, erit qualis in acutis; sin minus, ex media materia concedi potest.

H 5

Sto-

Stomacho enim, ut dixi, ac viribus prospicere oportet. Et animadvertendum est (quod in alio morbo vix contingere vidi) ubi hanc partem corripuit morbus, quasi torpore quodam & frigoris sensu mirum in modum affici ventriculum: ita ut vinum sit pro aqua; & liquores calidissimos, quales sunt *spiritus*, quos vocant, ex vino elicit, is expetat & facile ferat. Rei igitur hujus ratio est habenda, & potui danda non solum vina meraciora satis magna copia; sed & spiritus vinosi, *radicis serpentariae*, *zingiberis*, vel etiam *allii nucleorum*, maceratione efficaciores facti. Quin &, his parum valentibus, ipsos *serpentariae*, *zingiberis*, & *piperis longi* pulveres, *confectione cardiaca* dicta commistos, devorare commodum erit.

DISQUIRUNT Medici, annon, urgente in articulo intolerabili cruciatu, venam secare liceat. Meminisse autem oportet, dolorem hunc ad partem tumefaciendam summe necessarium esse, ideoque patienter perferendum. At nihilominus tamen, cum certum sit separationibus ex sanguine, quae salutis causa sponte naturae fiunt, nimium obstare calorem; si febris sit vehemens, & praesertim si adsit delirium sit difficultas, sanguinis detractio non aut spiritus difficultas, sanguinis detractio non solum dolorem aliquantum leniet; sed & exitum humoris feliciter promovebit (a). Et illam sane etiam repetere opus erit, ubi capitis sopore affecti notae deprehenduntur. Saepissime enim

(b) Vid. *Librum De variolis*, cap. III.

enim animadverti Medicos ab ista exinanitione nimis metuere, ne scilicet humoris propulsioni in articulos officeret. In summa, sanguinis mistio id plerumque efficit, ut morbus locum, quem jam tenet, deserat & relinquat; quod quidem quanto cum commodo multis in casibus fiat, manifestum est. Anodynorum autem usus, nisi forte vomitionis aut alvi dejectiones sollicitent, concedi non debet. Neque, ut id semel mox, bene ferunt cathartica podagrici; nisi, finito jam paroxysmo, ad expellendas, quae tumorem faciunt, morbi reliquias.

PLUS difficultatis & momenti habet quaestio de vitae regimine, quo quis tormentum hoc avertat, & eo se prorsus immunem praestet. Et primo quidem illud perpendere oportet; num tuto satis, & cum bonis aegri rebus, id fieri possit. Quibus enim aetate jam provectioribus per multos annos reverti consuevit morbus; his, si non omnino invadat, pro articulis praecordia infestantur, crurumque insuper robore destituti vitam saepe in reliquum miseram transigunt: id quod illis non semel contigisse vidi, qui lacte & oleribus contenti cibus aliis omnibus se abstinerunt.

SIVIS igitur hujusmodi quidquam tentare ac periclitari velit, is juvenis esse debet, & qui nondum morbum hunc, nisi forte bis vel ter, perpeffus sit. Illi vino & cerevisiis omnibus praefracite interdicendum est. Aqua pura sitim sedet. Lacte, & ex illo paratis eduliis, oleribusque vescatur; semel autem de die teneris car-

carnibus, quales sunt pullorum, gallinarum, & cuniculorum, interdum & piscibus fluviatilibus, famem compefcere licebit. Corpus exercitationibus assiduis, sed non vehementibus, movendum erit. Nonnullos novi hoc vivendi more securitatem totius vitae consecutos esse; & ne vel minimum quidem podagra vexatos ad viridem senectutem, eamque etiam jucundam, perductos. Tantum prodest secundum naturam, id est, temperanter aetatem agere. Et hoc vitae genus illi praecipue experiri debent, ad quos vitio parentum, non suo, jure quali hereditario descensusus expectatur hic morbus; ne semina ejus, sanguini & nervorum liquori inhaerentia, fractum injucundum tempori ferant.

CONCLUDET hoc caput unicum illud monitum, quod licet verissime modo dixerim, *pro morbi liberatione potius, quam pro morbo, habendam esse hanc affectionem*: interdum tamen, praesertim in senectute, gravissimum est malum; cum, fractis jam viribus, debilitatisque membris, corporis motiones perduntur, & magna vitae jucunditas perit. At vero, ut aliae quaecunque aerumnae, ita & haec patientia levior fit. Et in mediis cruciati- bus illud forsan, quod Sydenhamo fuit, solatio esse poterit; *ita vixisse, atque ita tandem mortem obiisse, magnos reges, dynastas, exercituum classiumque duces, philosophos, aliosque his similes haud paucos (a).*

(a) Tract. De podagra.

C A-